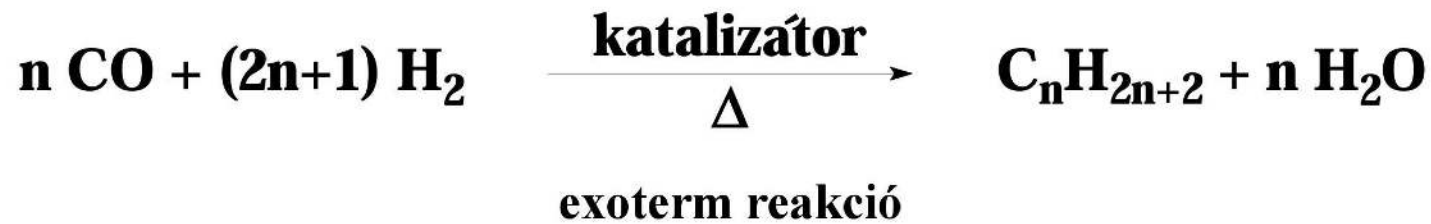
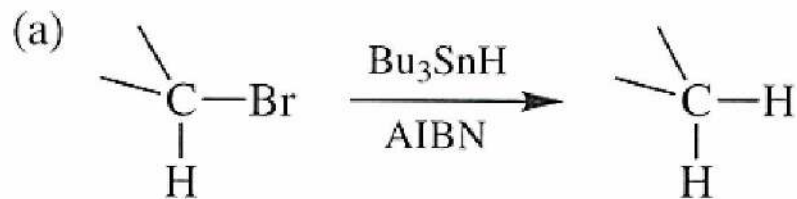

Alkánok előállítása

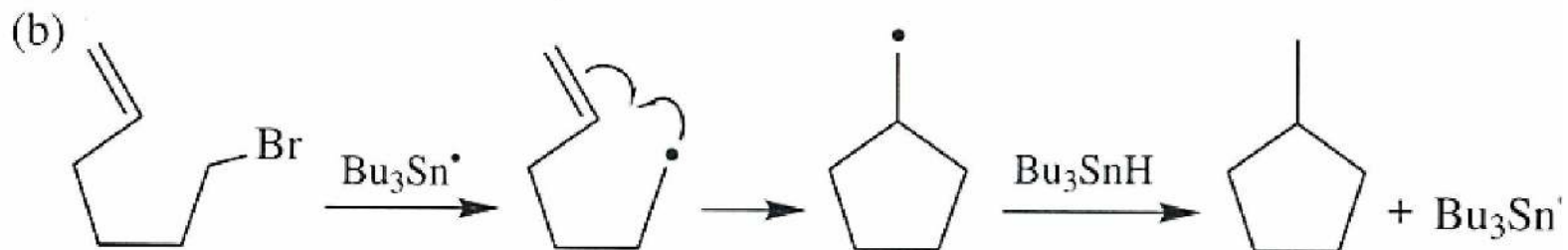
1. Fischer-Tropsch szintézis

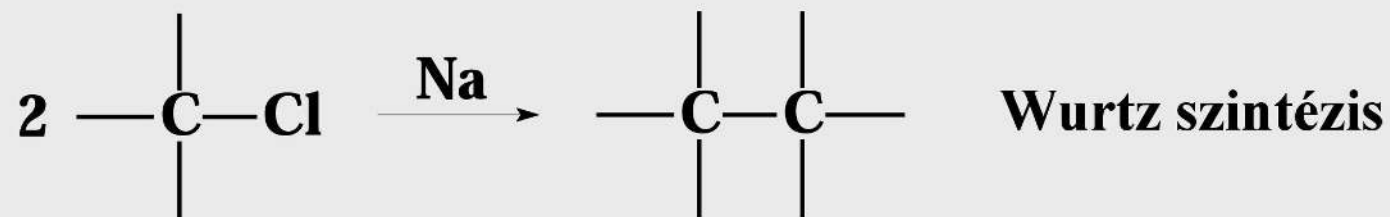
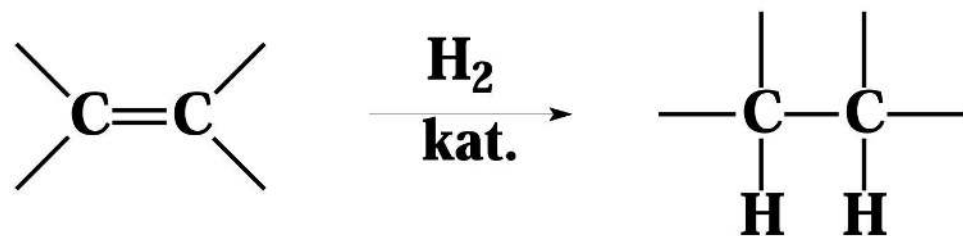

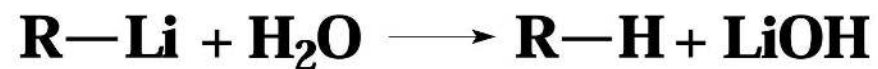
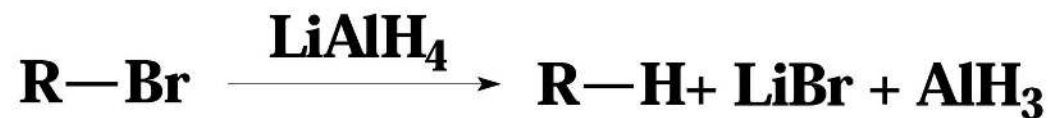
2. Redukciós módszerek

AIBN = azobisisobutyronitrile

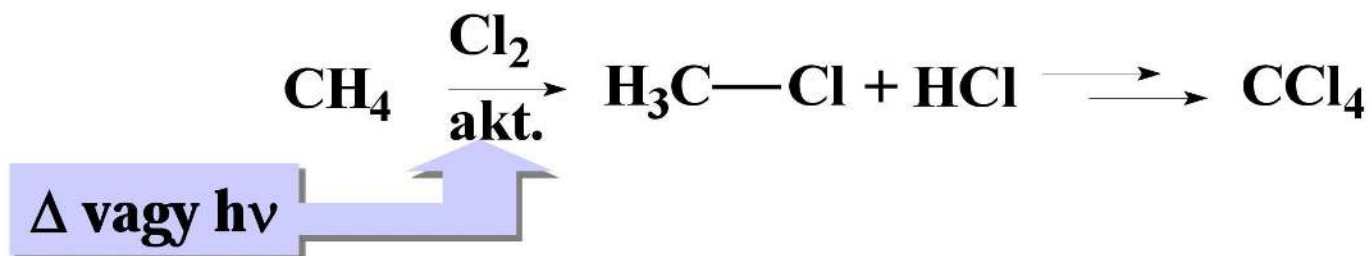
Kizsnyer-Wolff- Huang-Minlon redukció

Alkánok kémiai reakciói

„Parum affinis” kevésbé poláris és polarizálható kötések

1. Szubsztitúciós reakciók

Halogénezés (Cl₂ és Br₂)

Nitrálás

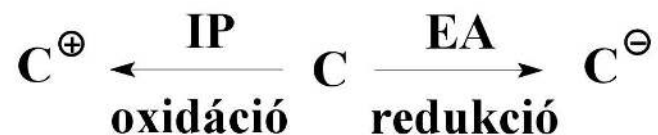

2. Oxidáció

moláris égéshő: ~ 157 kcal (–CH₂–)

Égéshő: standard állapotú kiindulási vegyület $\xrightarrow{\text{st. O}_2}$ st. végtermék

	Oxidáció	Redukció
e^{-}	leadás	felvétel
O	felvétel	leadás
H	leadás	felvétel

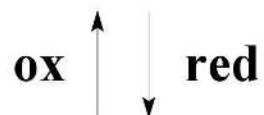
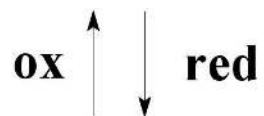
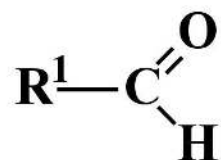
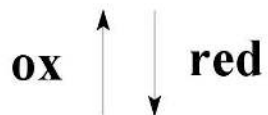
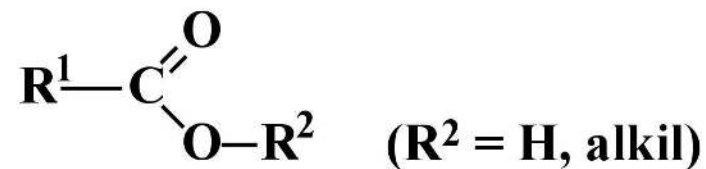
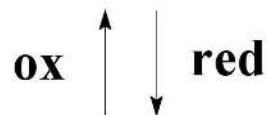
Szénvegyületek esetében, a szubsztituens elektronegativitása alapján

CH₄ az elektronsűrűség szén felé tolódik
a C formálisan redukált (C⁴⁻ karakter)
vagyis a CH₄ molekula **oxidálható** (égethető)

CCl₄ az elektronsűrűség a heteroatom felé tolódik
a C formálisan oxidált (C⁴⁺ karakter)
vagyis a CCl₄ molekula **redukálható** (nem égethető)

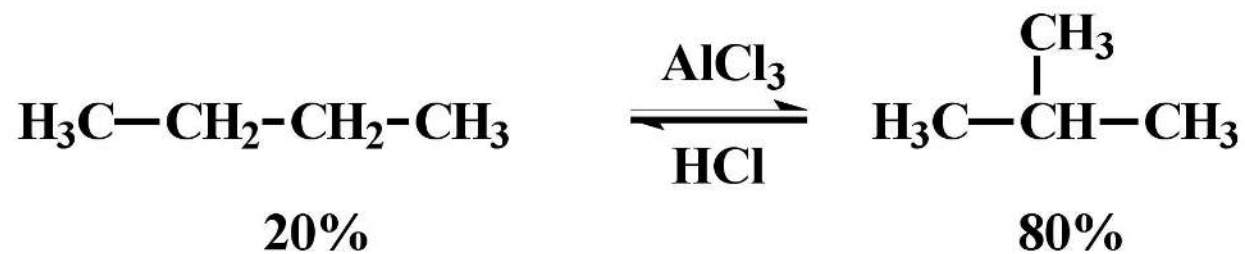
**legmagasabb oxidációs
állapot**

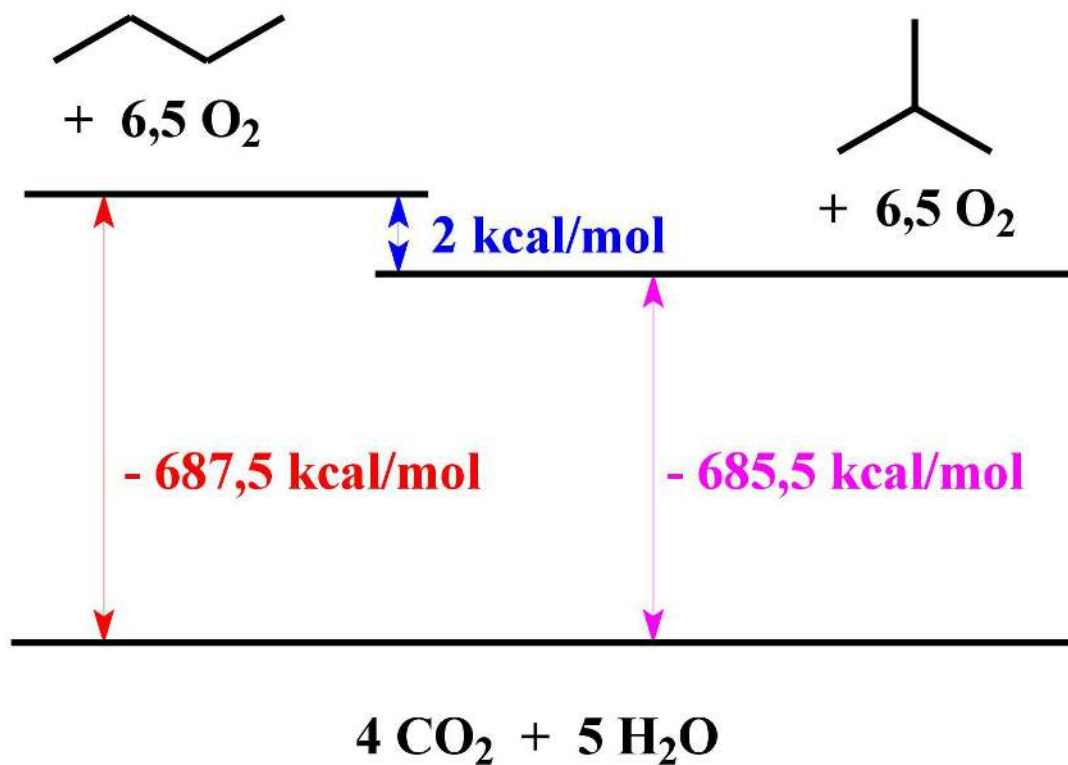
**legalacsonyabb oxidációs
állapot**

(R¹ = H, alkil)

3. Izomerizáció

vö. égéshő adatok

Olefinék (Alkének)

kettőskötés

Nevezéktan

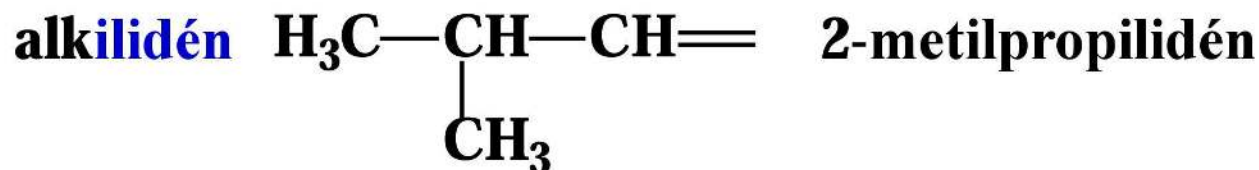
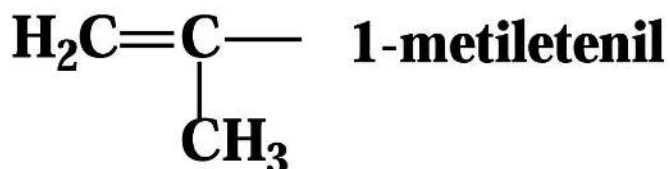
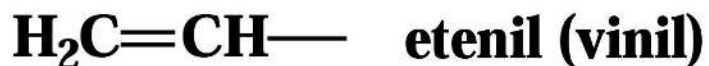
a kettőskötést is tartalmazó leghosszabb szénlánc

- olefinkötés

- elágazás

Csoportok

alkenil

E, Z izoméria

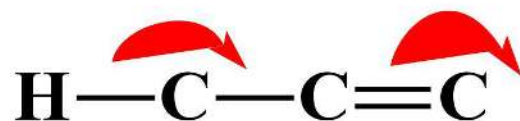
1. Diszubsztituált kettős kötés

stabilabb, mint a monoszubsztituált

2. a *transz*-izomer stabilisabb, mint a *cisz*

3. a többszörösen szubsztituált olefinkötést tartalmazó vegyület stabilisabb

oka: a) hiperkonjugáció (σ - π konjugáció) kevésbé fontos

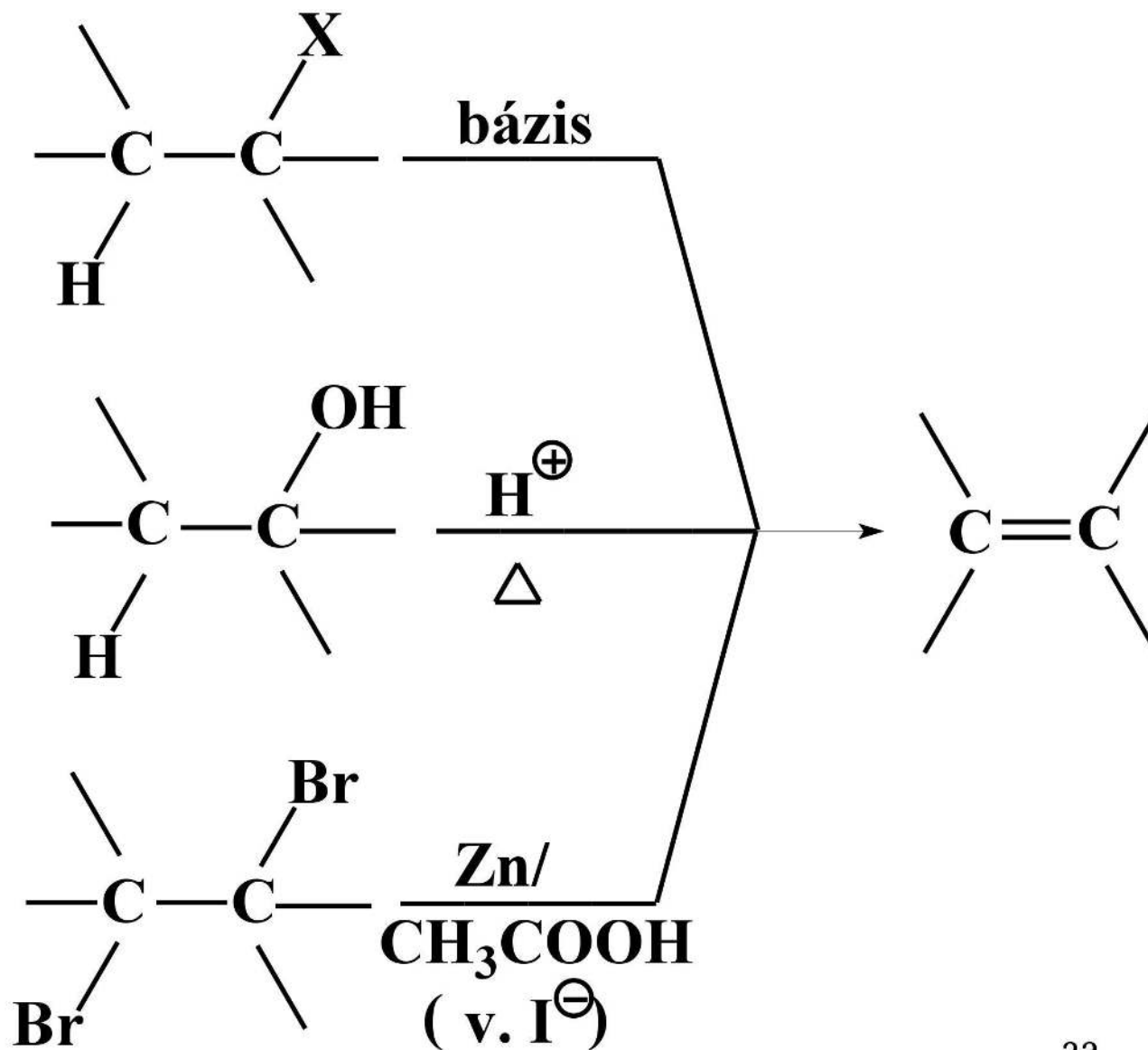

b) több sp^3 - sp^2 kötés és kevesebb sp^3 - sp^3 kötés a szubsztituáltabb olefinben

Alkének előállítása

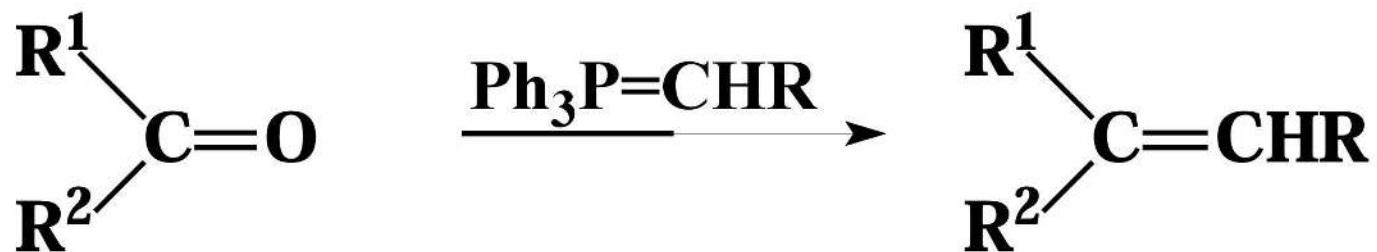
1. Elimináció

E_2 vagy E_1
 $X = \text{Cl}, \text{Br}, \text{NMe}_3^{\oplus}$

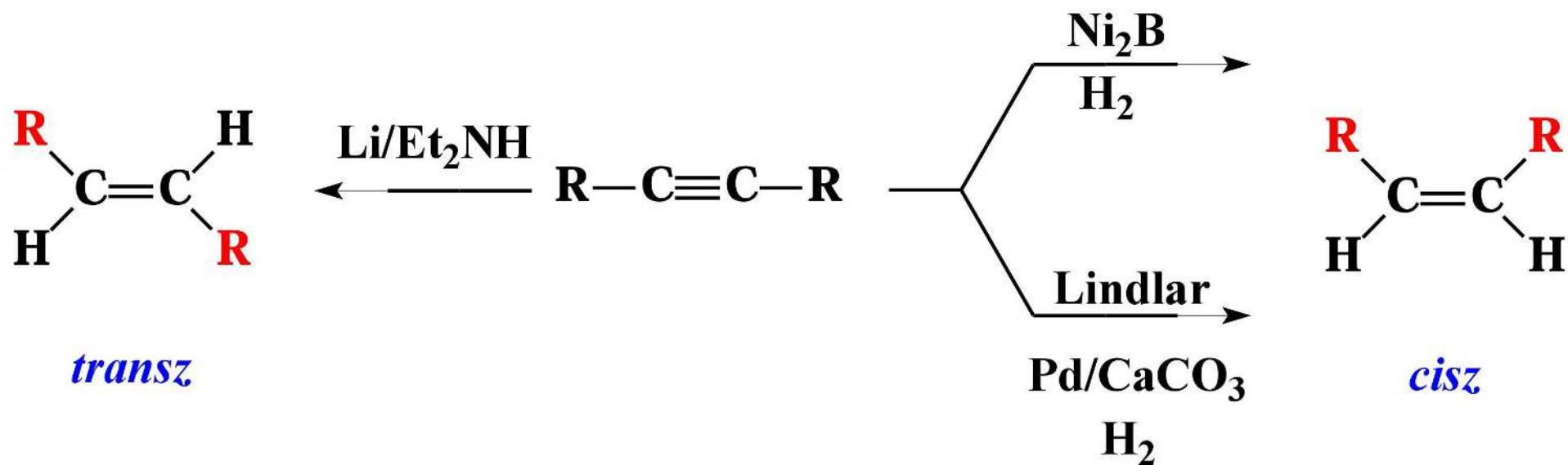

2. Szén-szén kötés kialakítása

Wittig reakció

3. Redukció

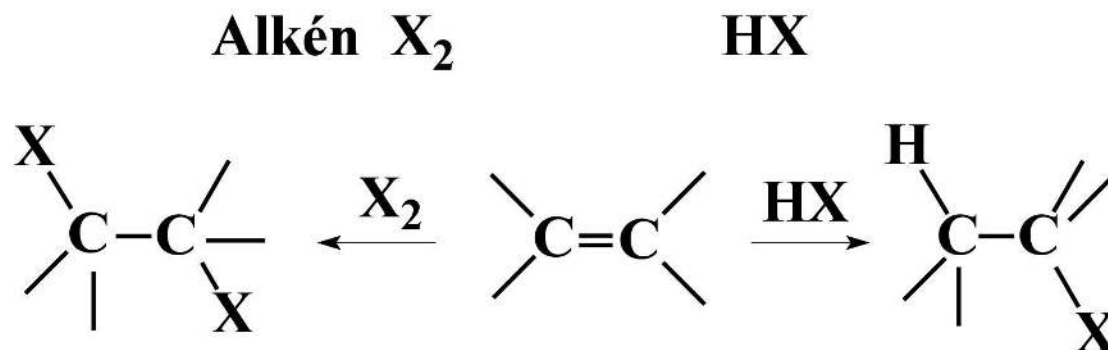
Anti addíció

Szin addíció

Alkének kémiai reakciói

1. Addíciós reakciók

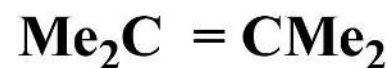
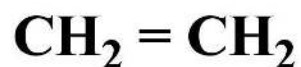
Elektrofil addíció Ad_E

Kétlépéses reakciók

$$v = k_2 [\text{alkén}][X_2]$$

alkén

$$v = k_2 [\text{alkén}][HX]$$

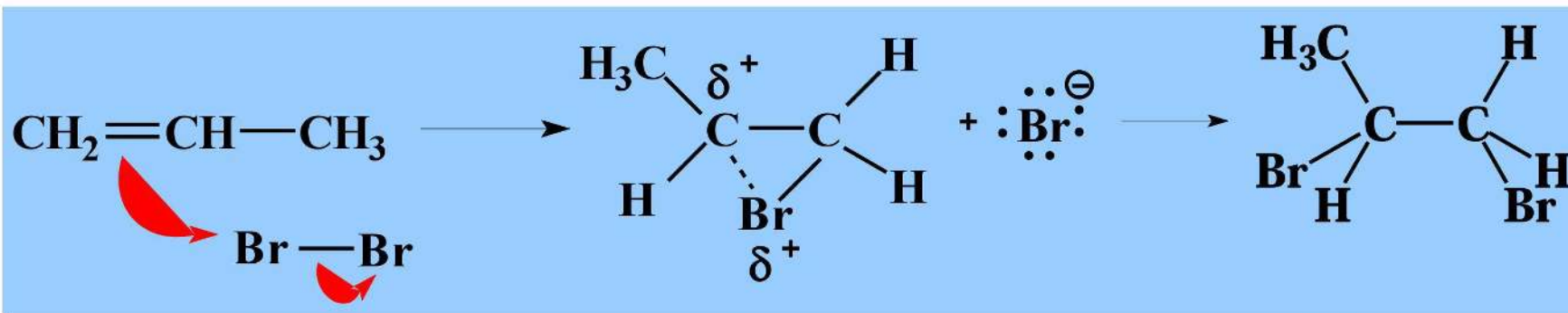
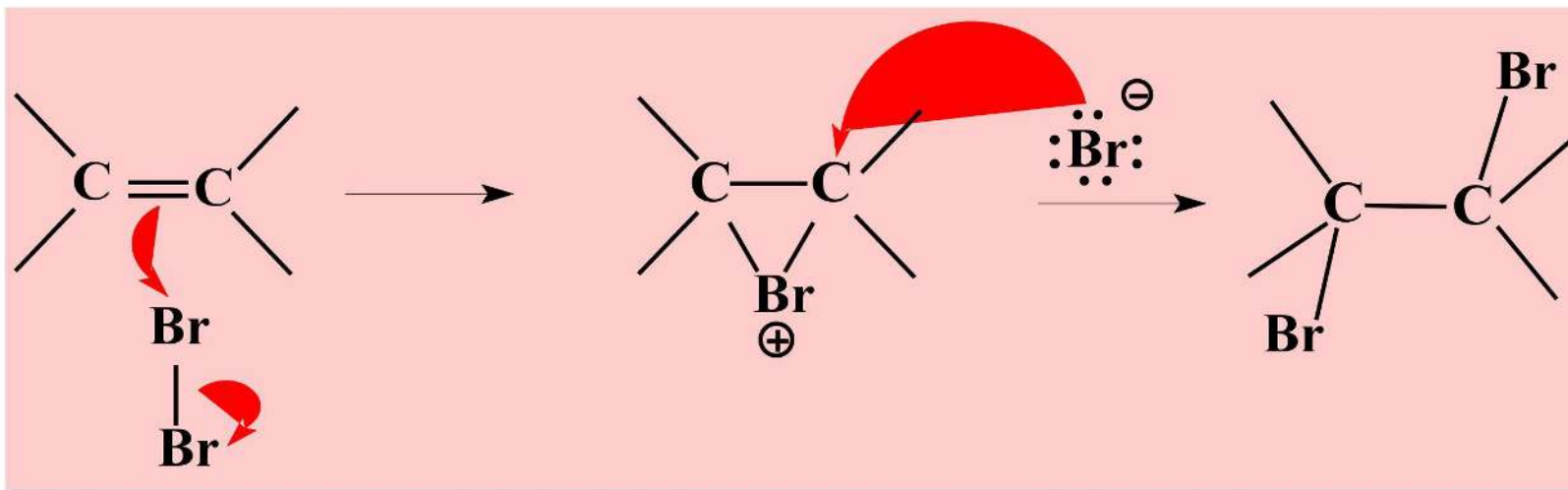
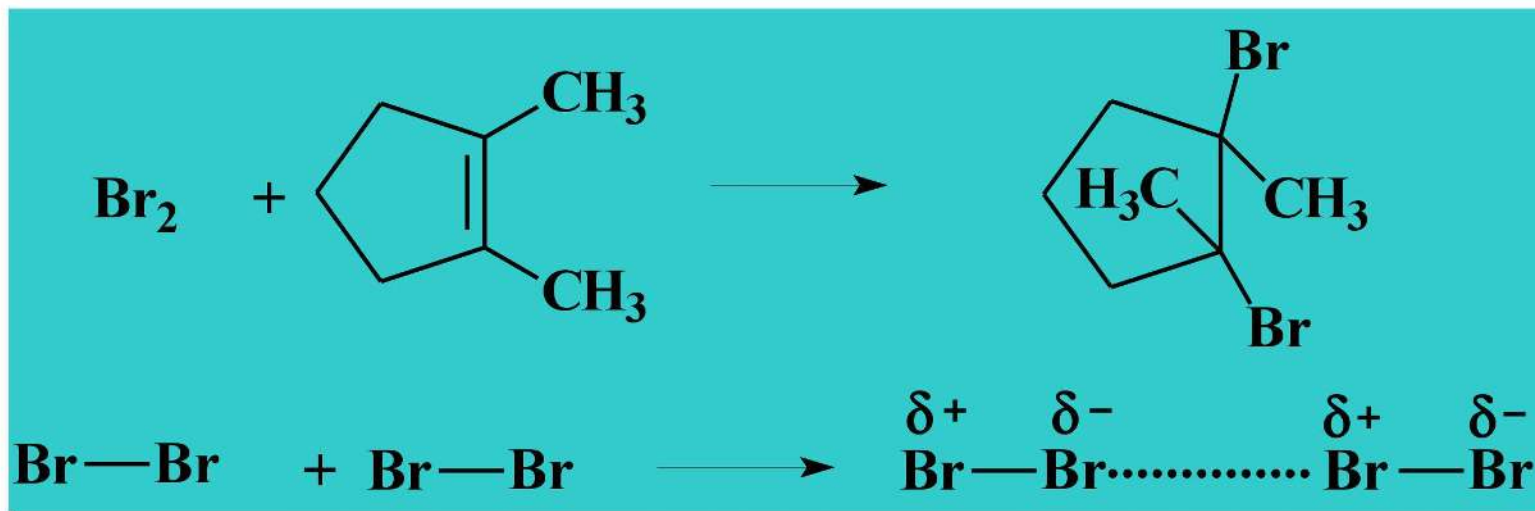
k_2 (relatív)

1

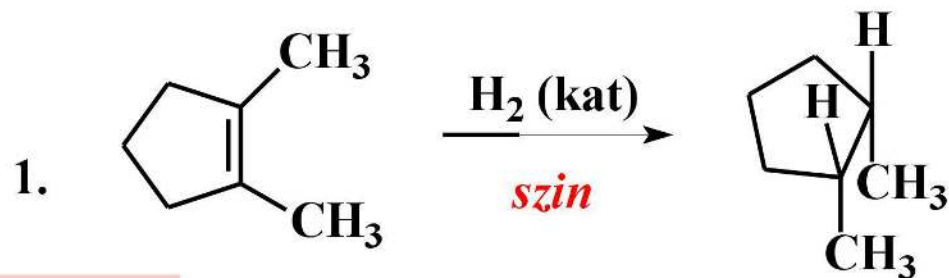
10^2

10^6

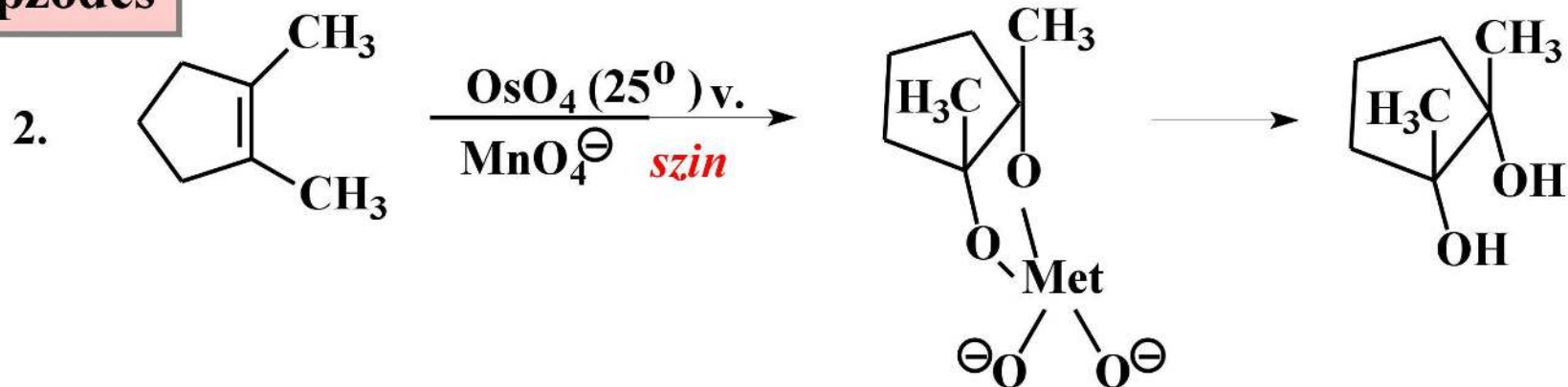
Sztereokémia: anti-addíció (X = Cl, Br)

Hidrogénaddíció

Diol képződés

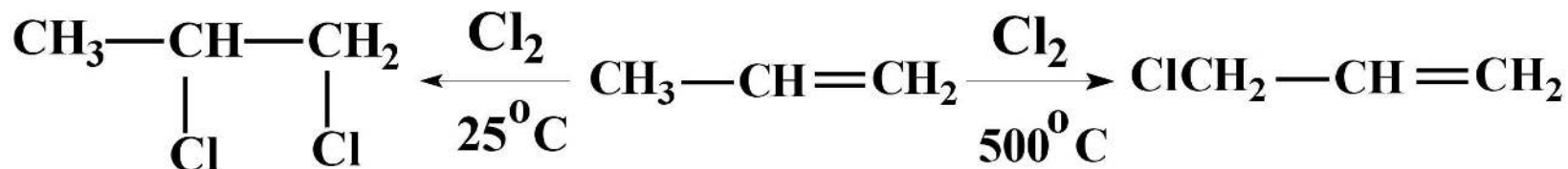

Epoxidképződés

Met: Os,
Mn \longrightarrow K-só

Kemoszelektivitás

addíció

Addíció vs. szubsztitúció

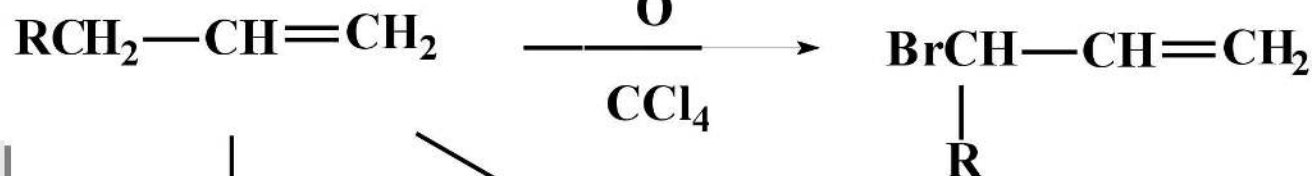
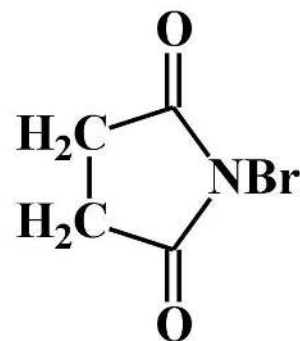
szubsztitúció

régiószelektív,

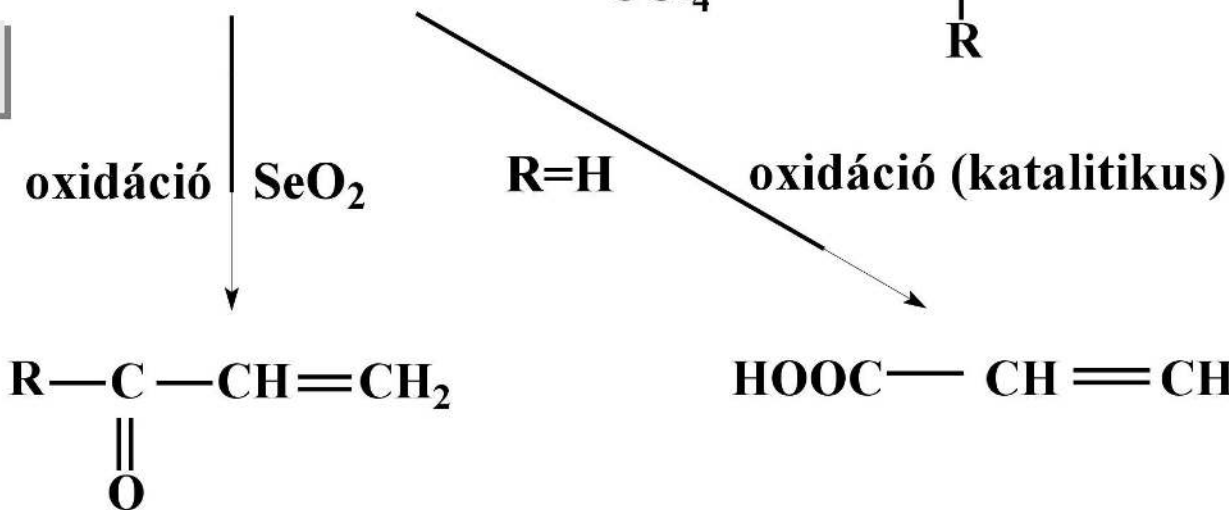
"allil-helyzetű"

klórozás

Szubsztitúció

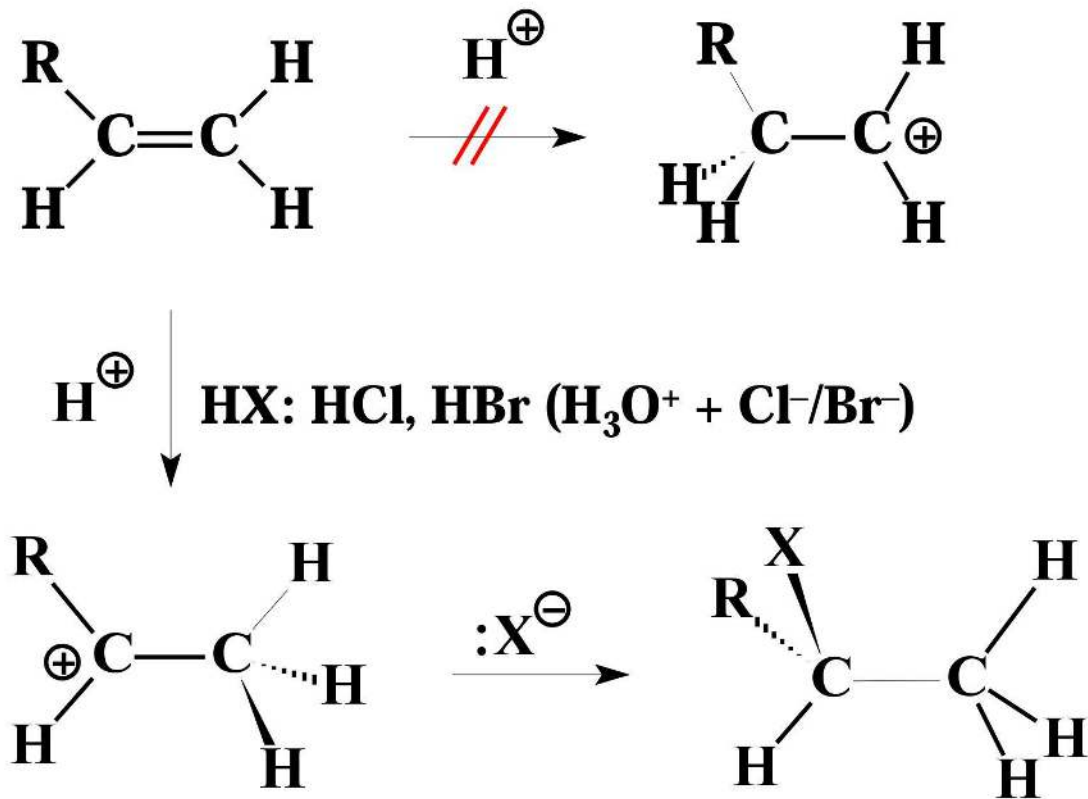

Oxidáció

Regiokémia: Markovnyikov szabály \approx 1870

Regioizomerek
keletkezhetnek

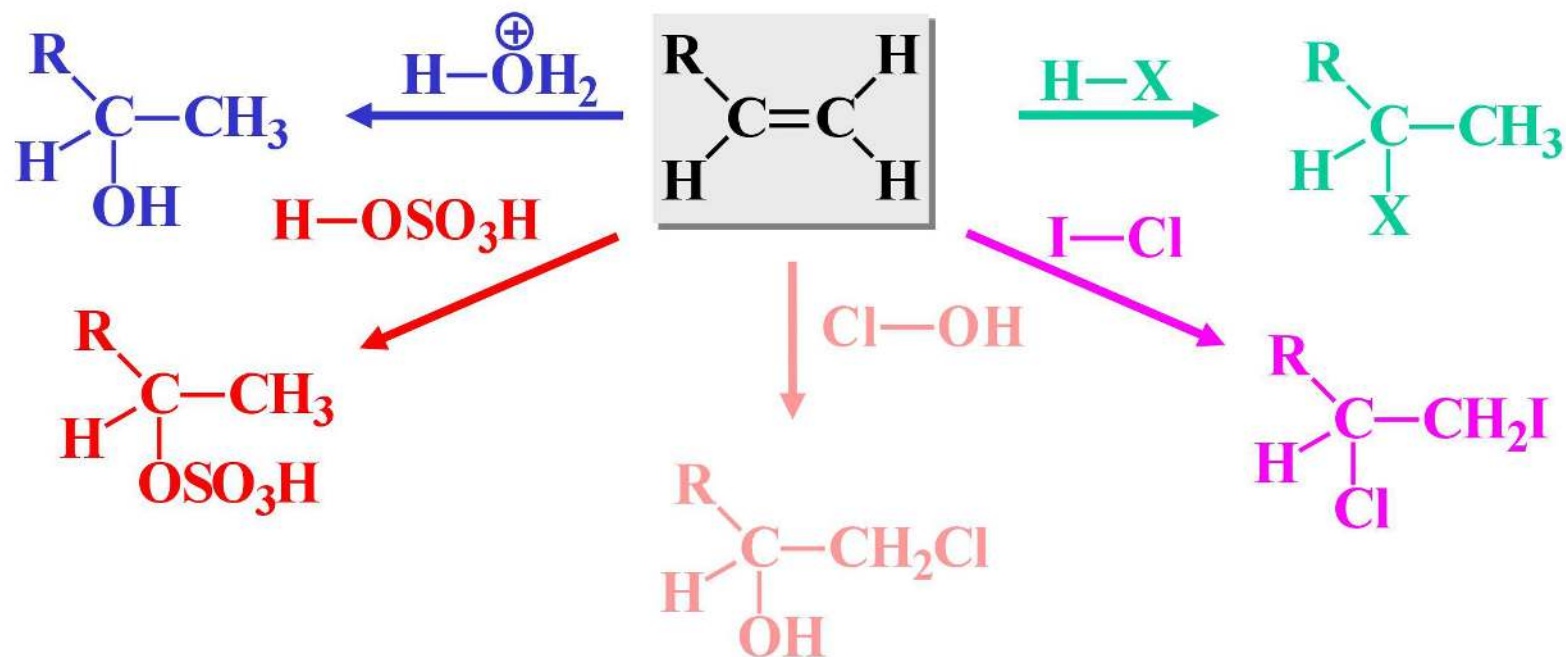

Markovnyikov adduktum

A H a legkevésbé, X a leginkább szubsztituált szénhez kapcsolódik.

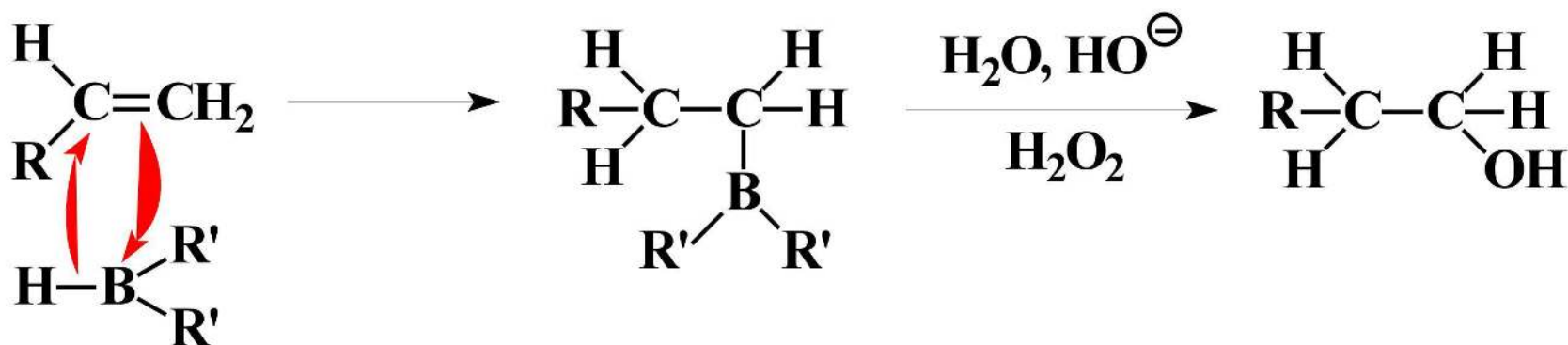
Karbénium-ion stabilitás: $3^{\circ} > 2^{\circ} > 1^{\circ}$

Markovnyikov orientáció

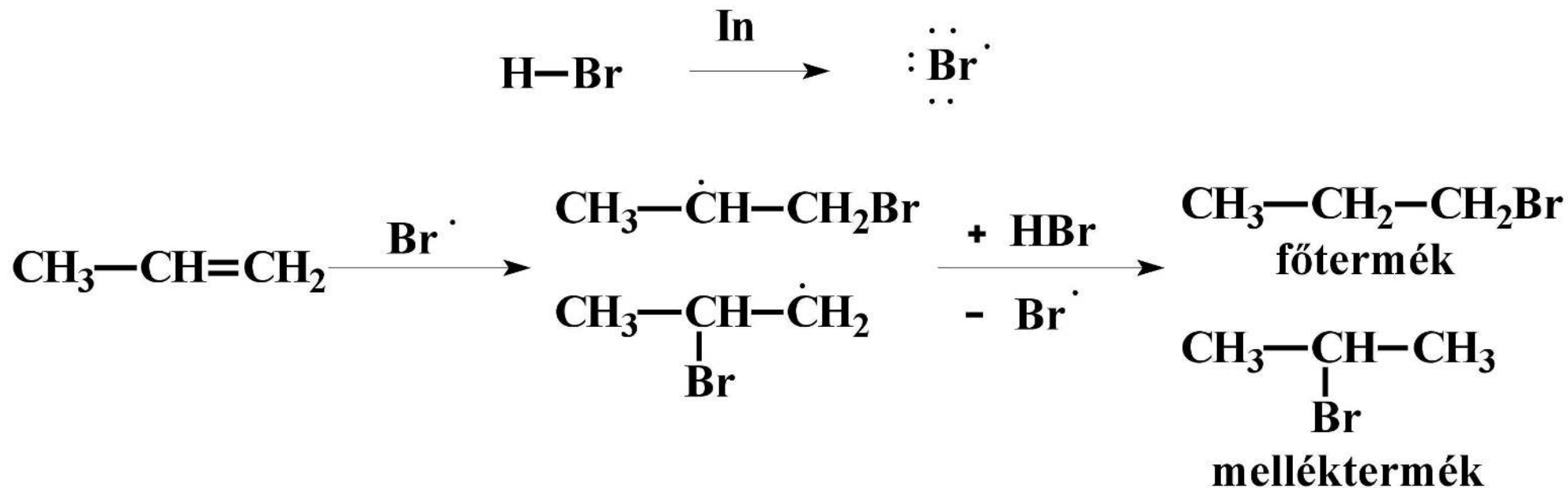

Anti-Markovnyikov orientáció

a) Reakció dialkil-boránnal Ad_E

b) Gyökös addíció Ad_R

Gyökstabilitás

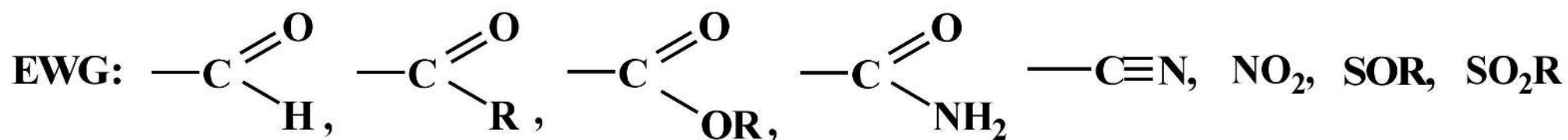
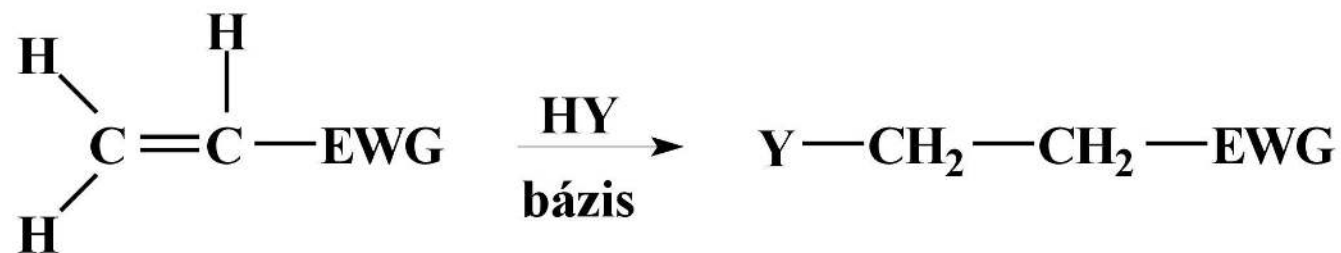

(vö. kötés disszociációs energia)

HF így nem addicionálható, mert a kötés disszociációs energiája túl nagy

HI sem, mert I nem elég reaktív

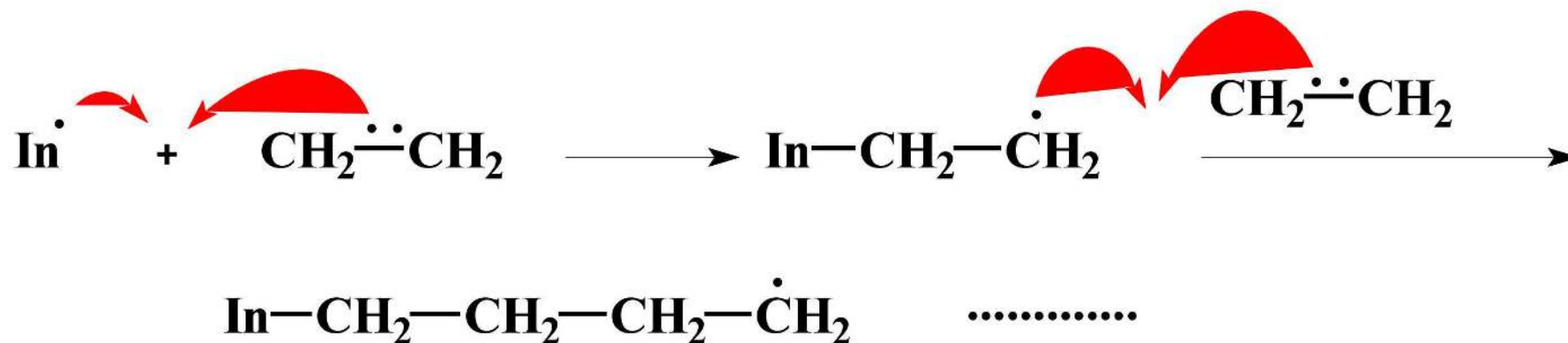
Nukleofil addíció Ad_N szén-szén többszörös kötésre

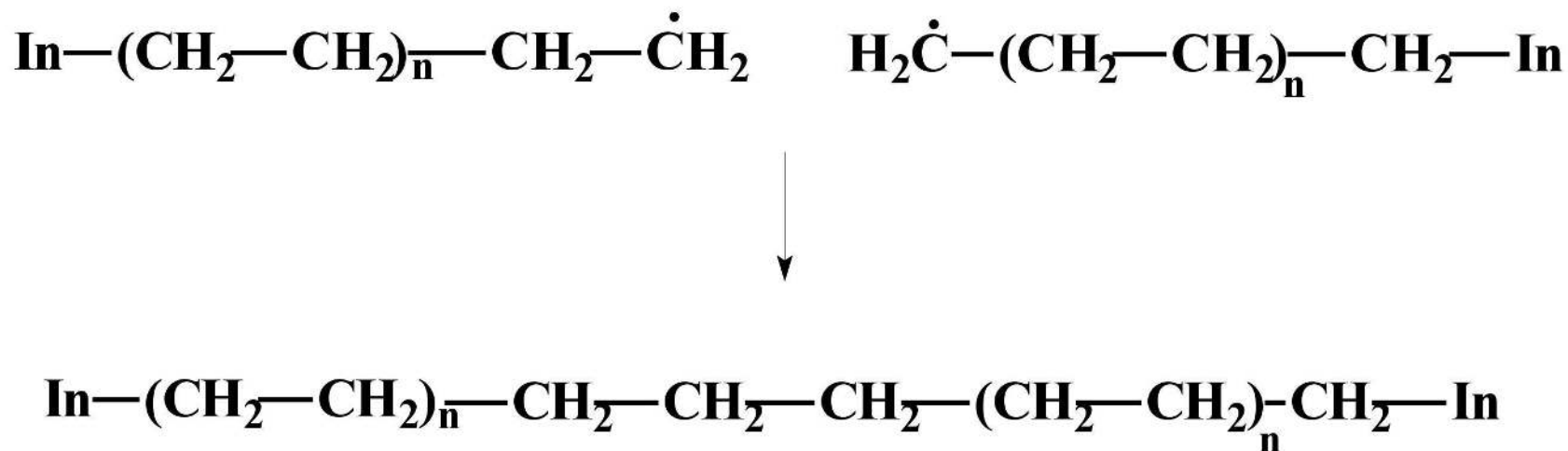
Michael-addíció

2. Gyökös polimerizáció

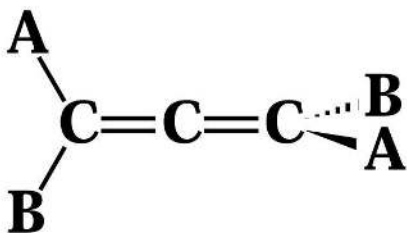
Stabilizálódás

Polietilén, polipropilén

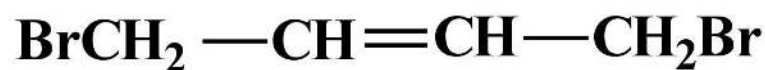
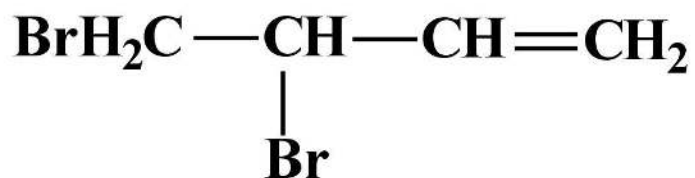
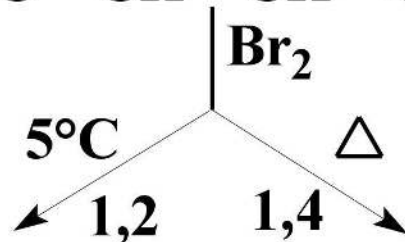
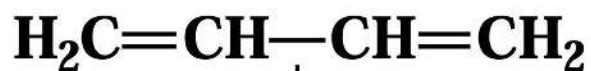
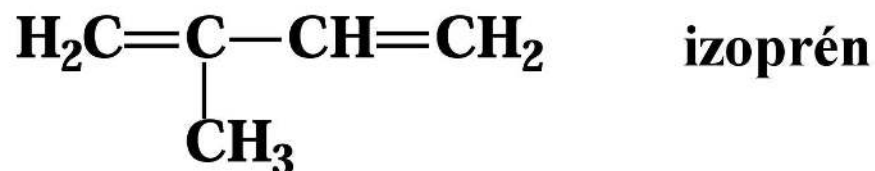
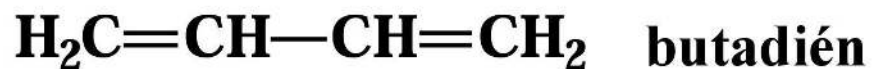
Diolefinek

Kumulált:

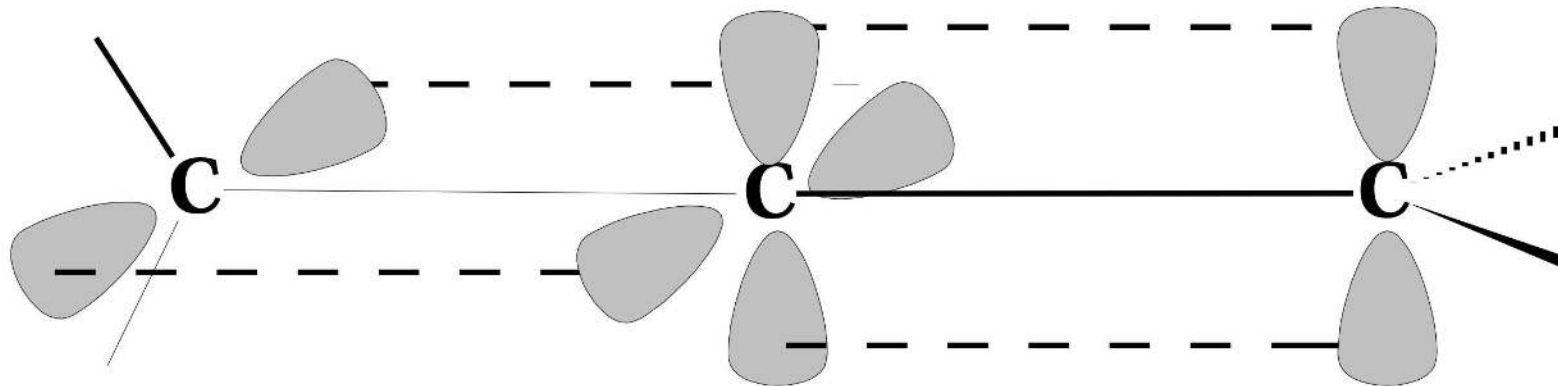
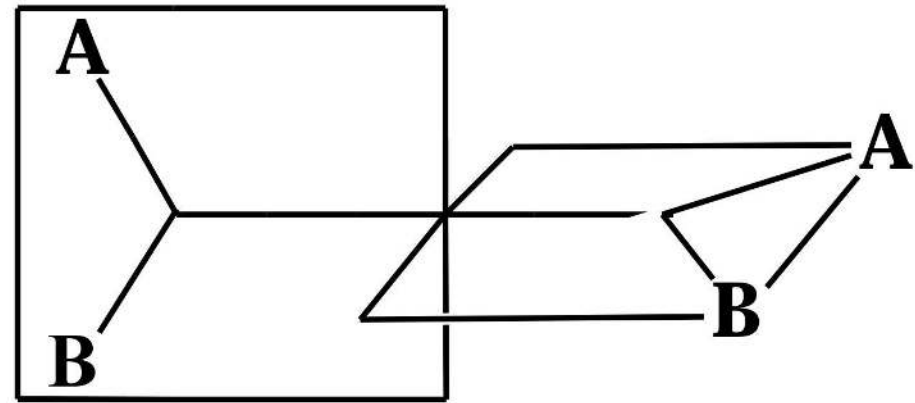
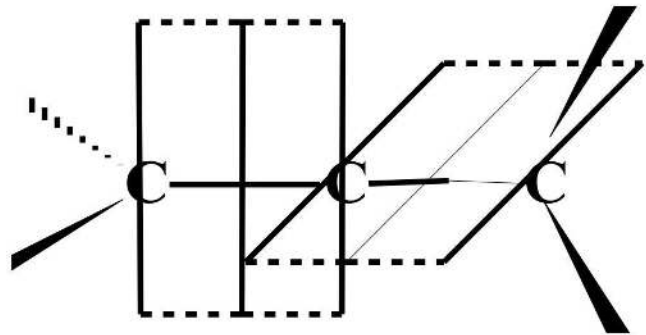

két merőleges síkban!
enantiomérek

Konjugált:

allének szerkezete

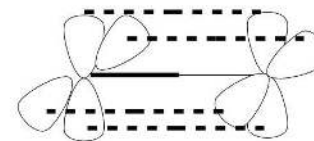
Acetilének (Alkinek)

Kötési energia 200 kcal/mol

1,2 Å

sp

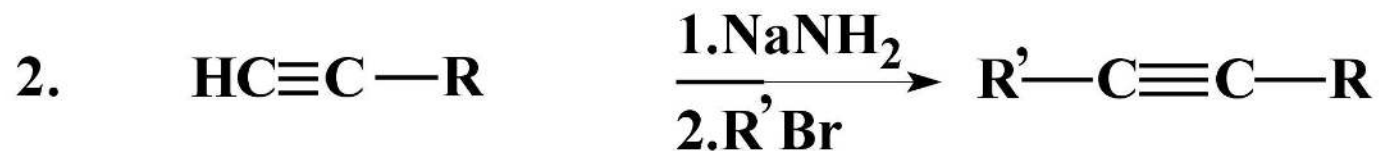
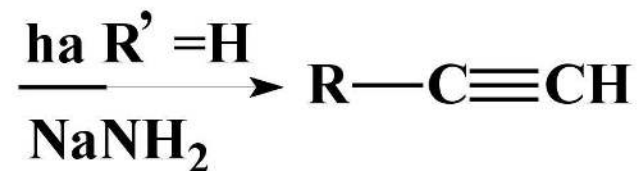
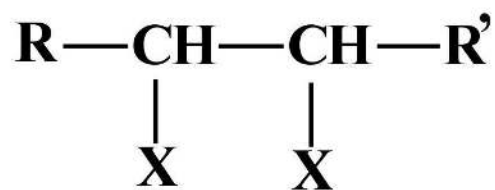
sp

Nómenklatúra

Főlánc: az alábbi prioritás szerint:

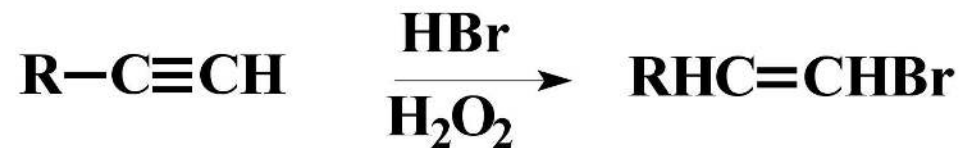
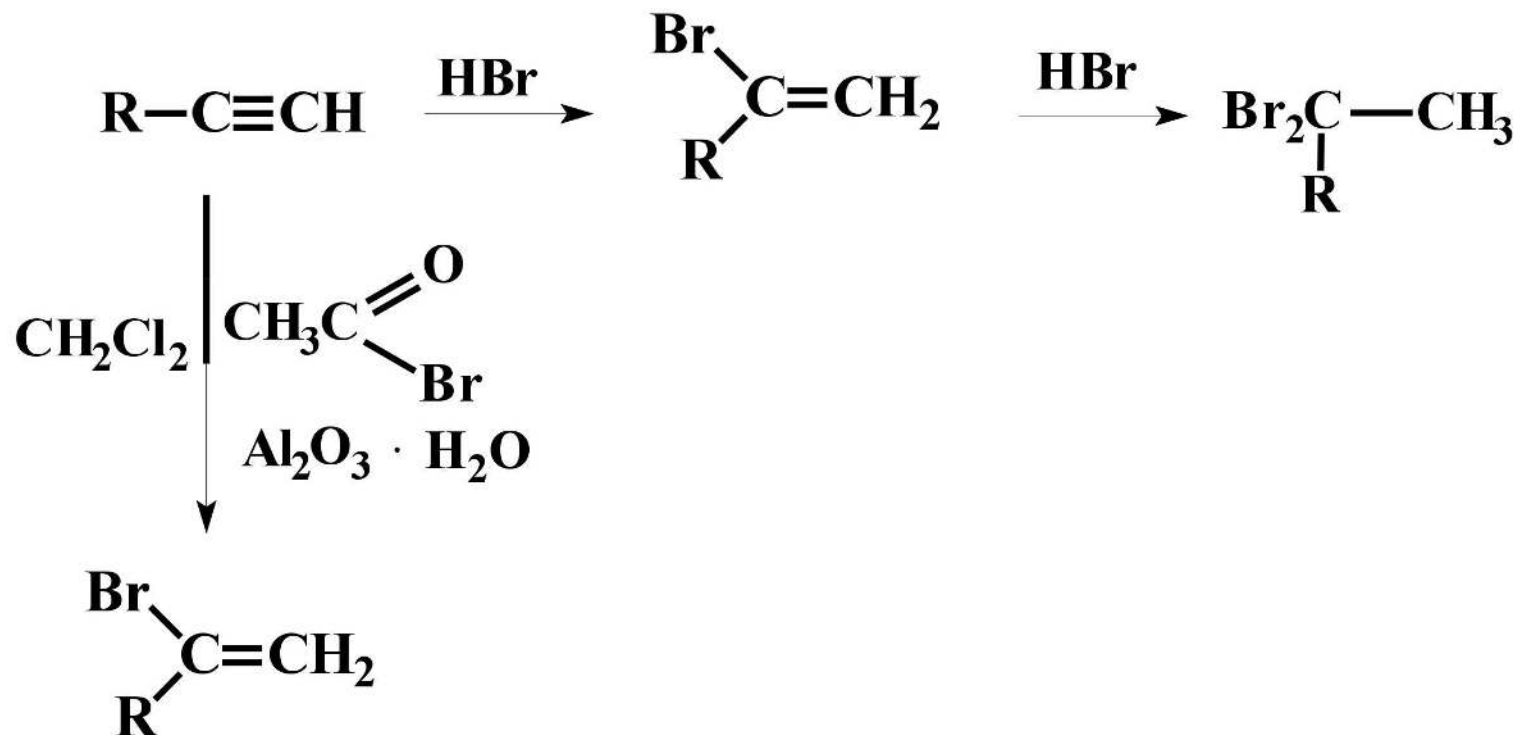
- 1. a legtöbb telítetlen (kettős és hármas) kötést tartalmazza,**
- 2. a leghosszabb legyen,**
- 3. a legtöbb kettős kötést tartalmazza,**
- 4. a telítetlenségek a legkisebb helyszámot kapják,**
- 5. a kettős kötés kisebb helyszámot kap,**
mint a hármas kötés, ha van választási lehetőség,
- 6. a legtöbb előtagként megnevezhető szubsztituenst tartalmazza.**

Előállítás:

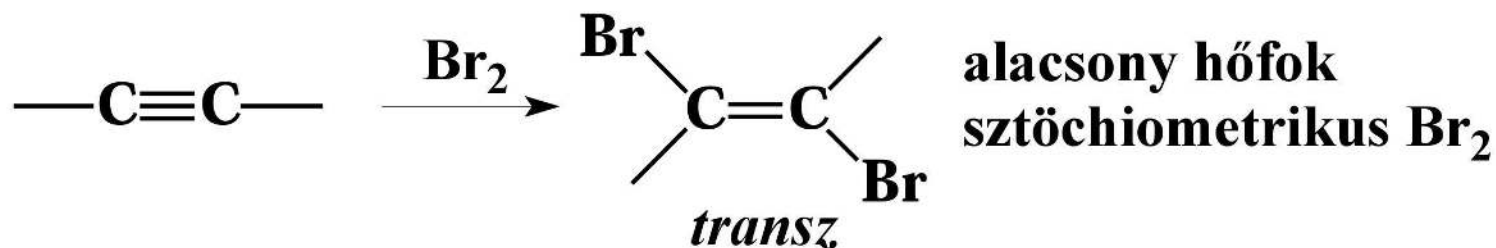

I. Addíció Regiokémia

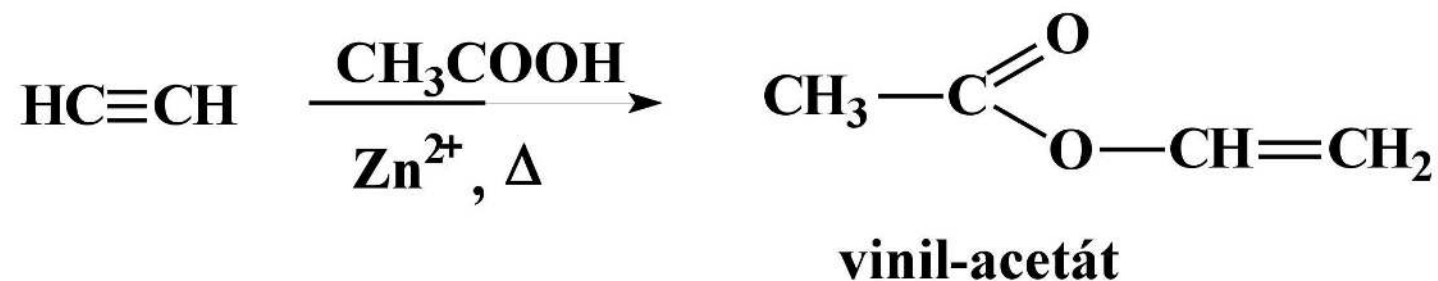
1. Elektrofil addíció: HX

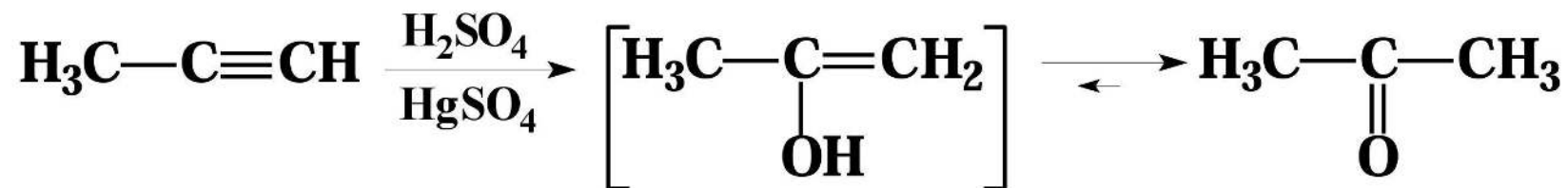
X_2 (X = Cl, Br)

Szerves sav addíciója

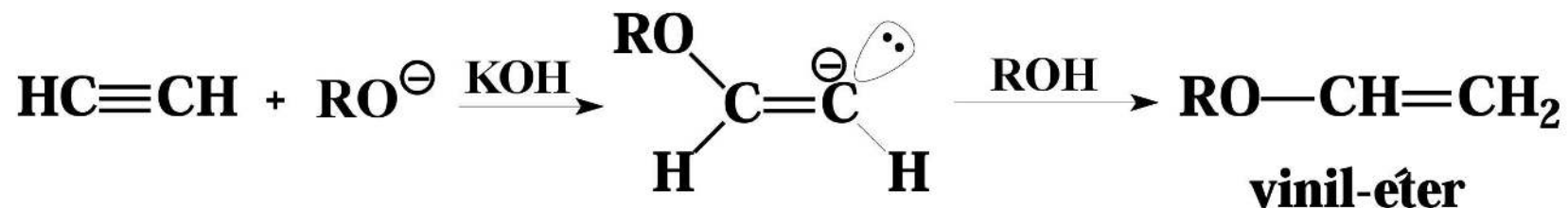

Vízaddíció

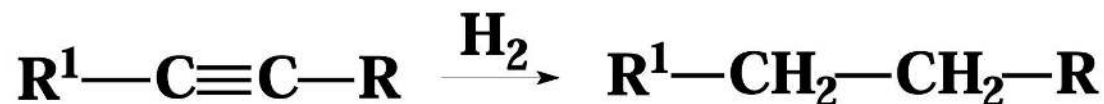

2. Nukleofil addíció

v.ö. alkének esetében csak aktivált (erősen elektronszívó csoportot tartalmazó) kettős kötésekre

3. Hidrogénezés - Redukció aktív katalizátorral

dezaktivált katalizátor esetén: olefin keletkezik

II. Szubsztitúció: - alkilezés

III. Oxidatív hasítás - Oxidáció

